

Historiografia financií v období centrálne plánovaného hospodárstva pri uplatnení fiškálneho centralizmu¹

Abstrakt

Cieľom príspevku je analýza finančného hospodárenia v období centrálne plánovaného hospodárstva, ktoré ako spoločensko – ekonomická formácia jestvovala v období po II. Svetovej vojne od roku 1948 a trvala do 17. novembra 1989 s dôsledkami aj v neskoršom období, pričom pozostatky pretrvávajú dodnes. Toto obdobie má vzhľadom na systém hospodárenia svoje špecifiká v systéme hospodárstva jak štátneho / verejného / tak aj podnikovo- hospodárskeho.

JEL kódy: N01 N13 N40 N43

Kľúčové slová :

rozpočet, hospodárenie, národné výbory, fiškálny federalizmus, socializmus, centrálne plánované hospodárstvo

Úvod

Podstatou vytvorenia hospodárskych plánov bolo porovnanie všetkých dostupných štátnych príjmov, ktoré budú v plánovanom období k dispozícii, s finančnými potrebami vyplývajúce z plánu. Celkové príjmy ich použitie sa kategorizovali do troch častí: *štátny rozpočet, banková sústava a súkromná sféra*. K zdrojom patrili všetky príjmy rozpočtu, vrátane príjmov národných výborov, zisky, odpisy, zvýšenie vkladov v banke a prírastky obeživa. Výdavky boli určené na investície, prírastok zásob, funkciu štátneho a mocenského aparátu, dôchodky,

---

¹ Tento príspevok je výstupom projektu VEGA V-15-057-00 s názvom Historiografia finančných teórií a finančných inštitúcií s akcentom na štátoprávne usporiadanie v Slovenskej republike a pred jej vznikom (2015-2016)

zdravotníctvo, školstvo a pod. V tomto systéme, štátny schodok, resp. prebytok, stratil význam. Prebytok bol vykázaný v rokoch 1962-1965, 1967-1968 a potom až 1989. Straníci zakryli výsledok hospodárenia vždy tak, aby mohli navonok manifestovať úspešné plnenie plánu, napríklad presunom štátnych finančných rezerv. Rozdiely medzi príjmami a výdavkami boli bývali vyrovnávané aj emisiou obeživa. V skutočnosti táto emisia bola sprevádzaná úverovou expanziou a nedostatkom tovaru na trhu. O dolad'ovanie nerovnováhy v likvidite sa starala Štátna banka, ktorá často poskytovala úver na mzdy. Úhrnný plán teda určoval štruktúru štátneho rozpočtu. Vyplývalo z neho, akú výšku môžu jednotlivé kapitoly použiť na investície, bežného kapitálu, technický rozvoj a pod. Čím nemohol prispieť štátny rozpočet, musela prispieť banková sústava prostredníctvom úverov podnikom.

Od roku 1954 sa v novom plánovanom hospodárení prijali niektoré zmeny, ktoré mali napraviť nedostatky. V roku 1958 bola začatá reorganizácia priemyslu, vzhľadom na zameranie na ťažký priemysel a zvyšovanie efektívnosti prostredníctvom normatífov. Ďalej podniky odvádzali odvody ako percentuálnu hodnotu zisku, nie ako absolútne vyjadrenie. Druhá etapa reformných krokov bola pripravovaná zhruba od 1963 a spájala sa s menom profesora Ota Šika. Cieľom bolo odstránenie direktívneho riadenia ekonomiky a nastolenie trhového systému. Spolu s tým sa pripravovalo aj reorganizácia bankovej sústavy, vymeniteľnosť meny, zmena systému odvodov a pod. Ekonómovia v spolupráci s vysokoškolskými pedagógmi presadzovali aj zmenu na úrovni daňovej sústavy na čo však reagoval Sovietsky zväz radikálnym spôsobom, vo vtedy už okupovanom Československu.

Veľkú zmenu priniesol v roku 1968 ústavný zákon č 143/1968 Zb. z. o československej federácii, ktorý zásadne upravoval rozpočtový proces. Tým, že vznikli na území Československa tri subjekty (ČSSR, ČSR, SSR), skončil jednotný rozpočet doterajšieho unitárneho štátu a vznikla sústava troch rozpočtov.

- *Rozpočet ČSSR,*
- *Rozpočet ČSR,*
- *Rozpočet SSR.*

Ústavou bolo uznané, že každá z národných republík má vlastný rozpočet a rovnako tak federácie ako celok. Obe národné republiky hospodárili samostatne, okrem zabezpečovania spoločných potrieb, ktoré zastrešovala federácia. Bolo určené, že sa návrhy federálnych plánov a plánov republík zostavujú súbežne a vo vzájomnej spolupráci federálnych plánovacích orgánov a plánovacích orgánov republík podľa smerníc svojich vlád.

Štátny rozpočet schvaľovalo ako zákon dvojkomorové Federálne zhromaždenie ČSSR a štátne rozpočty republík schvaľovali ČNR a SNR svojimi zákonmi. Všetky tri rozpočty sa schvaľovali na obdobie jedného roka. Tento krok znamenal výraznú decentralizáciu.

S postupujúcou normalizáciou a konsolidáciou spoločnosti bol tento princíp už v roku 1970 opustený a to Zákonom č. 134/1970 Zb. z. o pravidlách štátneho rozpočtu československej federácie a o zásadách hospodárstva s rozpočtovými prostriedkami štátnych rozpočtov federácie a republík. Týmto aktom sa výrazne posilnila úloha federálneho rozpočtu na úkor rozpočtov SSR a ČSR. Tento zákon, hoci bol veľmi centralistický (profederálny), mal oproti zákonu č. 8/1959 Z. z. konkrétnejšiu a prehľadnejšiu štruktúru.²

Prerozdeľovacie vzťahy medzi federálnym a republikovými rozpočtami charakterizuje K. Beličková pomocou dvoch modelov:

1. *Model „silných“ republikových štátnych rozpočtov,*
2. *Model „silného“ federálneho rozpočtu.*³

Prvý model zvýrazňoval dominanciu republík v rozpočtovej sústave. Kládol dôraz na dôslednú skladbu rozpočtových príjmov, ktoré by v čo najväčšej miere pokrývali republikové výdavky. Postavenie federálneho rozpočtu bolo minimalizované a presun prostriedkov realizovaný len v malej miere. V tomto modeli sa prostriedky presúvali smerom hore do federálneho rozpočtu s cieľom financovania spoločných potrieb federácie. V našej republike bol tento model uplatňovaný po zavedení federatívneho usporiadania od roku 1969, pričom existoval iba do roku 1970, kedy zanikol. Dôvodom bolo, že nezapadal do centralisticky plánovaného riadenia štátnych financií.

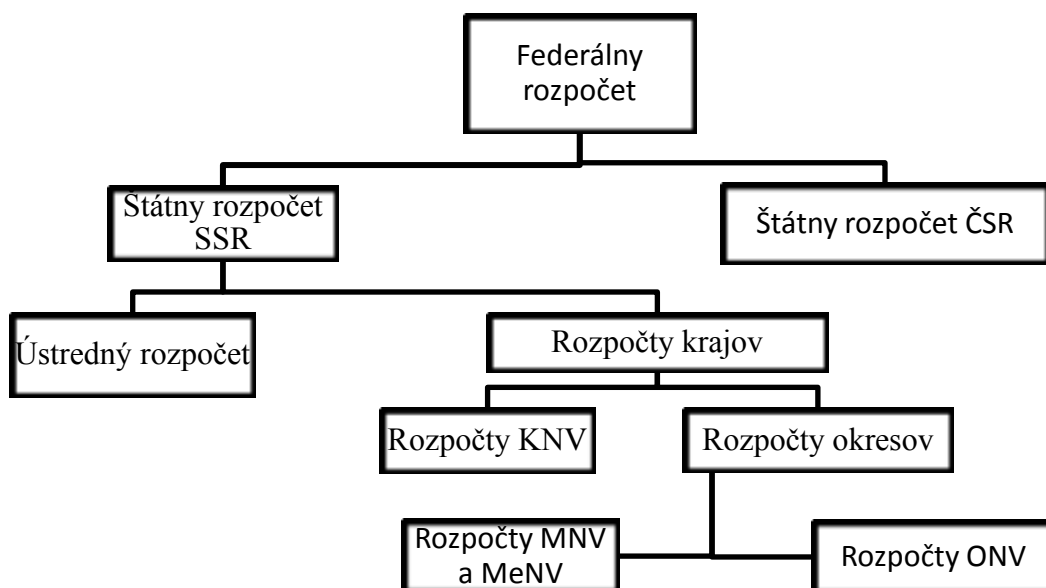
Model „silného“ federálneho rozpočtu bol konštruovaný tak, aby centralizoval príjmy federálneho rozpočtu, a okrem úhrad federálnych potrieb by mohol prerozdeľovať zdroje medzi republikové rozpočty. Príjmy federálneho rozpočtu boli teda oveľa väčšie ako jeho potreby, čo bolo na úkor nedostatku republikových zdrojov, ktoré boli odkázané na redistribúciu zdrojov zhora. Tento model sa uplatňoval od roku 1971 počas celej doby direktívneho centrálného riadenia.

---

² KUPEC, M. 2006. *Historie československých a českých státních rozpočtu od roku 1945 až do dneška*. [online] cit. 7. 4. 2014, dostupné na internete: <<http://www.cevro.cz/cs/193713-historie-ceskoslovenskych-ceskych-statnich-rozpocetu/>>

³ BELIČKOVÁ, K. 2010. *Rozpočtová teória, politika a prax*. Bratislava : Iura edition. 2010. s. 206. ISBN 978-80-8078-335-8.

Obrázok 1 Rozpočtová sústava československého štátu v rokoch federácie

Zdroj: spracované podľa: SLÁDEK, V a kol.: Financie. 1985. ALFA : Bratislava.

Jednotlivé rozpočty boli ústredné a obsahovali sumár prídeltov. Federatívny rozpočet poskytoval prídely obom republikovým rozpočtom a tie potom prídely rozpočtom krajov. Objem príjmov a výdavkov celej rozpočtovej sústavy sa v ČSSR sledoval iba štatisticky v tzv. Súhrne štátnych rozpočtov a rozpočtov národných výborov. Z tabuľky č. 7 vyplýva, že rozpočty od roku 1969 po 1985 boli prebytkové, i keď pravdepodobne išlo o formálny prebytok zapríčinený politickou propagandou a prispôbovaním pre účely dosahovania plánov. Federálny rozpočet bol od roku 1979 do 1984 vyrovnaný, v ostatných rokoch bol dokonca prebytkový. Menšie prebytky boli aj v republikových rozpočtoch, hoci tu treba pripomenúť, že republiky na tom neboli hospodársky rovnako a existovali značné rozdiely v hospodárskych výsledkoch. Napriek tomu vykazovali súhrnne vyrovnanosť v roku 1976, v období 1978 až 1981 a 1985. Rozpočty národných výborov boli neustále prebytkové.

Tabuľka 1 Rozpočet ČSSR v rokoch 1969-1985

Rok	Federácia		Republiky		Národné výbory		Celkom
	mld. Kčs	%	mld. Kčs	%	mld. Kčs	%	mld. Kčs
Príjmy rozpočtu ČSSR v rokoch 1969 - 1985							
1969	30,5	16,5	93,4	50,7	60,5	32,8	184,4
1970	33,4	16,2	106,5	51,7	66	32,1	205,9
1971	51,8	23,6	99,8	45,6	67,4	30,8	219
1972	44,8	20,1	100,9	45,1	77,8	34,8	223,5
1973	48,5	20	111,5	46	82,3	34	242,3
1974	61,8	23,4	115	43,6	87	33	263,8
1975	66,2	23,8	120,3	43,3	91,6	32,9	278,1
1976	70,3	24,1	128,4	43,9	93,5	32	292,2
1977	55,8	19,9	131,1	46,7	93,9	33,4	280,8
1978	57,1	19,9	130,3	45,5	98,9	34,6	286,3
1979	59	20	132,9	45,1	102,7	34,9	294,6
1980	60,9	19,1	140,5	45,9	104,9	34,2	306,3
1981	57,4	18,4	150,4	48,3	103,7	33,3	311,5
1982	53,7	17,1	151,3	48,1	109,2	34,8	314,2
1983	56,7	17,5	157	48,7	110,4	33,8	324,1
1984	61,4	17,9	161,1	46,9	121,3	35,2	343,8
1985	67,9	18,9	165,6	46	126,2	35,1	359,7
Výdavky rozpočtu ČSSR v rokoch 1969 - 1985							
1969	27,6	15,6	92,8	52,5	56,5	31,9	176,9
1970	28,8	14,8	104,5	53,8	61	31,4	194,3
1971	48,5	22,8	99,5	46,8	64,6	30,4	212,6
1972	41,5	19,2	100,8	46,5	74,3	34,3	216,6
1973	46,3	19,5	111,4	47	79,5	33,5	237,2
1974	60,5	23,4	114,9	44,3	83,8	32,3	259,2
1975	64,9	23,7	120,2	43,9	88,7	32,4	273,8
1976	70	24,1	128,4	44,3	91,7	31,6	290,1
1977	55,6	20	131	47	91,7	33	278,3
1978	56,9	20	130,3	45,9	96,7	34,1	283,9
1979	59	20,2	132,9	45,4	100,5	34,4	292,4
1980	60,9	20	140,5	46,2	102,8	33,8	304,2
1981	57,4	18,4	150,4	48,4	103,1	33,2	310,9
1982	53,7	17,1	151,2	48,2	109,1	34,7	314
1983	56,7	17,5	156,9	48,4	110,3	34,1	323,9
1984	61,4	17,9	161	47,1	119,8	35	342,2
1985	67,8	18,9	165,6	46,3	124,6	34,8	358

Zdroj: spracované podľa: SLÁDEK, V a kol.: Financie. 1985. Bratislava : ALFA

Dva dni pred 17. novembrom 1989 prijalo Federálne zhromaždenie ČSSR nový zákon č. 129/1989 Zb. z. o rozpočtovej sústave ČSSR a o pravidlách hospodárenia s

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,
Fin Star 2016, ISSN 1339-5416, Október 2016

rozpočtovými prostriedkami, ktorý bol účinný od 1. 1. 1990 a nahradil tak predchádzajúci zákon z roku 1970. Vzhľadom k spoločenským zmenám v Československu bol tento zákon čoskoro nahradený, a to zákonom č. 563/1990 Zb., ktorý platil až do zániku federácie.

V roku 1989 po „nežnej“ revolúcii sa musela rozpočtová sústava prispôbiť novým podmienkam. Bol to začiatok transformácií ekonomiky aj spoločnosti. Socialistický rozpočet sa musel prispôbiť novému federálnemu modelu a hospodárskym podmienkam. Medzi hlavné zmeny patrili:

- Prechod od centrálne plánovaného hospodárstva k trhovej ekonomike,
- zmeny vo federatívnom rozdelení,
- nový systém fiškálneho federalizmu,
- územný princíp daňových výnosov,
- minimalizácia spoločných federálnych úloh a teda aj spoločných zdrojov,
- samostatnosť republikových rozpočtov a obmedzenie dotácií z federálneho rozpočtu.

Z hľadiska štátneho rozpočtu bolo obdobie po revolúcii zaujímavé a hektické, pretože koncom roka 1989 bol vtedajší (ešte komunistický) návrh štátneho rozpočtu na rok 1990 novým spolkovým ministrom financií Václavom Klausom stiahnutý z pojednávania vo federálnom zhromaždení ČSSR a do 31. 3. 1990 bolo vyhlásené rozpočtové provizórium. Počas tohto rozpočtového provizória (I. štvrtrok 1990) sa smelo vyčerpať nie 25% celoročného štátneho rozpočtu, ale len 20%.

Fiškálny federalizmus a jeho uplatňovanie v rokoch 1968 – 1970

Fiškálny federalizmus je pomerne nový pojem finančno-rozpočtovej teórie a politiky. Intenzívnejšia pozornosť sa mu venuje najmä v posledných desaťročiach. Fiškálny federalizmus sa zameriava predovšetkým na otázky a problémy rozdelenia právomocí a kompetencie jednotlivých úrovní rozpočtovej sústavy pri zabezpečovaní verejných statkov, a to najmä z hľadiska finančnej stránky tohto procesu. Ide o to, že jednotlivé úrovne verejnej vlády sa delia o verejnú správu a financujú verejnú spotrebu zo svojich rozpočtov. Analýza a riešenie tohto problému sa označuje pojmom fiškálny federalizmus.

Fiškálny federalizmus je vždy viacstupňový a ide v ňom o rozdelenie právomocí, ale aj zodpovedností medzi jednotlivé úrovne rozpočtovej sústavy. Skúma finančné vzťahy medzi

rozpočtami v rozpočtovej sústave. Pod fiškálnym federalizmom možno rozumieť viacstupňové usporiadanie rozpočtovej sústavy štátu a postavenie jednotlivých stupňov rozpočtovej sústavy (najmä miestnych rozpočtov) pri zabezpečovaní a hlavne financovaní verejných statkov či verejného sektora.

Vzhľadom na uvedenú definíciu fiškálneho federalizmu, aj keď naša republika je unitárnym a nie federálnym štátom, predsa máme viacstupňovú rozpočtovú sústavu. Preto poznatky z teórie a praxe fiškálneho federalizmu možno vzťahovať či uplatňovať aj na unitárny štát, ale s vylúčením federálneho rozpočtu. To je dôvod, prečo fiškálny federalizmus v aplikácii na podmienky nášho unitárneho štátu nazývame aj fiškálny decentralizmus.

Fiškálny federalizmus, ako pomerne krátke, ale o to bohatšie obdobie v dejinách Slovenska a Česka, sa začal v roku 1968 prijatím novej Ústavy, ktorá konštituovala Československo ako federatívny štát, integrujúci v sebe socialistickú Českú republiku a tiež socialistickú Slovenskú republiku. Toto približne dvadsaťročné obdobie je bohaté na fiškálne zmeny, pričom skoro v každom prípade išlo o zmeny výrazné, štrukturálne. Mohli sme byť svedkami dvoch extrémnych situácií, výraznej decentralizácie ako aj výraznej centralizácie.⁴

Od samotného vzniku federácie bolo jednoznačné, že namiesto doteraz zostavovaného jedného štátneho rozpočtu, zodpovedajúceho podmienkam unitárneho štátu, budú potrebné tri rozpočty, a to rozpočet federácie a štátne rozpočty národných republík. V súlade s týmto návrhom ústavný zákon č. 143/1968 priznal tak federácii, ako aj obidvom republikám právo na vlastný rozpočet, schvaľovaný ich zákonodarnými orgánmi.

Takéto rozdelenie rozpočtov však vyvolalo novú otázku, týkajúcu sa úloh a postavenia jednotlivých rozpočtov v systéme štátnych financií federácie. Riešenie tejto problematiky úzko súviselo so stanovením kompetencií a rozsahom orgánov federácie a republík. Platilo, že sa finančné hospodárenie ČSFR riadilo štátnym rozpočtom federácie a finančné hospodárenie každej republiky sa riadilo republikovým štátnym rozpočtom. Súčasťou štátneho rozpočtu každej republiky boli aj finančné vzťahy k miestnym rozpočtom.

---

⁴ Kočárník, I. 1991. K vývoji fiškálneho federalizmu v ČSFR. In *Finance a úvěr*. [online]. 1991, vol. 41, no. 7 [cit. 2012-01-21]. Dostupné na internete: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/2558_199107ik.pdf>. ISSN 0015-1920.

V súlade s týmto vymedzením rozpočtovú sústavu československej federácie tvorili nasledujúce články:⁵

- štátny rozpočet československej federácie,
- štátne rozpočty dvoch republík,
- sústava miestnych rozpočtov krajov, okresov, miest a obcí,
- mimorozpočtové fondy.

Počas vzniku federácie sa postupne vyvíjali aj tri koncepcie, uvažujúce o postavení jednotlivých štátnych rozpočtov v rozpočtovej sústave:

- v rámci prvej koncepcie sa uvažovalo o tom, že všetky príjmy by mali plynúť do republikových rozpočtov, a to podľa územia tvorby daného príjmu. Z republikových rozpočtov by sa odvádzali finančné prostriedky do federálneho rozpočtu na krytie potrieb na úrovni federácie – štátny rozpočet federácie podľa tejto koncepcie by teda nemal mať vlastné príjmy;
- druhá koncepcia bola presným opakom prvej – navrhovala, aby všetky príjmy sa sústreďovali v rozpočte federácie, ako vzorový príklad fungovania integrácie, pričom predpokladala, že jednotlivé republikové rozpočty by mali byť dotované z federálneho rozpočtu podľa presne špecifikovaného rozdeľovacieho kľúča;
- tretia koncepcia bola kompromisnou koncepciou – navrhovala, aby rozpočty na každej úrovni (teda rozpočet federácie, ako aj jednotlivé republikové rozpočty) mali svoje vlastné príjmy.

Po vzniku federácie sa z navrhovaných troch modelov uplatnil prvý. Prijatá koncepcia federalizmu vychádzala zo širokých právomocí republikových orgánov v hospodárskej politike a z rozhodujúcich úloh rozpočtov republík pri financovaní verejných statkov. Podiel výdavkov na dotáciu federálneho rozpočtu bol na celkových výdavkoch republikových rozpočtov veľmi nízky, z federálneho rozpočtu boli financované len rezort obrany a výdavky federálnych ministerstiev. Príjmová základňa bola každoročne stanovená ako určitý podiel

---

⁵ Kočárník, I. 1991. K vývoji fiskálneho federalizmu v ČSFR. In *Finance a úvěr*. [online]. 1991, vol. 41, no. 7 [cit. 2012-01-21]. Dostupné na internete: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/2558_199107ik.pdf>. ISSN 0015-1920.

z daňových výnosov republikových rozpočtov, pričom medzi tieto dane patrili daň z obratu, podnikové dane zo zisku, ako aj daň zo mzdy jednotlivcov.

Tabuľka 2 Štruktúra rozpočtovej sústavy v období 1969 – 1970

	1969		1970	
	(v mld. Kčs)	(v %)	(v mld. Kčs)	(v %)
celkové výdavky rozpočtovej sústavy	176,9	100,0	194,3	100,0
federálny rozpočet	27,6	15,6	28,8	14,8
štátny rozpočet ČR	61,2	34,6	67,9	35,0
štátny rozpočet SR	31,6	17,9	36,5	18,8
rozpočty národných výborov	56,5	31,9	61,1	31,4
celkové príjmy rozpočtovej sústavy	184,4	100,0	205,9	100,0
federálny rozpočet	43,9	23,9	48,9	23,8
štátny rozpočet ČR	84,9	46,0	96,3	46,8
štátny rozpočet SR	30,3	16,4	33,4	16,2
rozpočty národných výborov	25,3	13,7	27,2	13,2

Zdroj: Kočárník, I.: K vývoji fiskálneho federalizmu v ČSFR

Finančné hospodárenie podľa prvej koncepcie bolo pomerne rýchlo zmenené, v roku 1970 novelou ústavného zákona bola prijatá zásada, že hospodárstvo Československa je jednotné. Bolo posilnené postavenie štátneho rozpočtu federácie, čo môžeme považovať za silný integračný činiteľ jednotnej československej ekonomiky.

Záver

Československá socialistická republika mala od roku 1948 centrálnu riadenú, príkazovú ekonomiku a rozpočty museli zodpovedať plánom v hospodárstve. K zdrojom príjmov patrili príjmy národných výborov, zisky, odpisy a pod. Výdavky boli určené na investície, prírastok zásob, funkciu štátneho a mocenského aparátu, dôchodky, zdravotníctvo, školstvo a pod. Fiškálny federalizmus rozdeľoval rozpočty na tri úrovne a sila a postavenie jednotlivých republikových a spoločného rozpočtu sa menila, pričom väčšinu času bol uplatňovaný model silného federálneho rozpočtu. Zmeny v praktickom uskutočňovaní fiškálneho federalizmu od roku 1971 boli primárne vyvolané návratom k systému centrálnej plánovanej ekonomiky. Centralizácia rozhodovacích procesov, spojená s dominantnou úlohou

centrálneho plánu, automaticky implikovala nutnosť obnoviť úlohy ako aj objem rozpočtu federácie. Viditeľným znakom týchto procesov bol rastúci podiel výdavkov štátnych rozpočtov na národnom dôchodku, ako i rozsah redistribúcie, považovaný za dôležitý nástroj hospodárskej politiky centrálne riadeného hospodárstva.

Použitá literatúra

Monografie

BELIČKOVÁ, K. 2010. *Rozpočtová teória, politika a prax*. Bratislava : Iura edition. 2010. 342 s. ISBN 978-80-8078-335-8.

BEŇOVÁ, E. 2007. *Financie a mena*. Bratislava : Ekonóm. 2007, 391 s. ISBN 978-80-8078-142-2.

DRACHOVSKÝ, J. 1927. *Komentár k zákonu o přímých daních československých*, Praha : Československý Kompas. 1927, s. 12

GRÚŇ, L.: *Dane včera, dnes a zajtra*. 2001. Bratislava. EUROUNION. ISBN 80-88984-28-9. 314 s.

JIRÁSEK, Z. - ŠŮLA, J. 1992. *Velká peněžní loupež v Československu 1953 aneb 50:1*. Praha : Svítání, 1992. s. 17-18. ISBN 80-900238-9-4.

KAJZL, J. 1888. *Finanční věda*. Hustopeče: Tiskem a nákladame Ludvíka Masaryka. 1888. s. 48

KUČERA, M. 1991. *Postavy veľkomoravskej histórie*. Martin : Osveta, 1991. 296 s. ISBN 978-80-8046-632-9.

LIPTÁK, Ľ. 1992. *Politické strany na Slovensku*. Archa, Bratislava, 1992

LIPTÁK, J. 1998. *Verejné financie*. Bratislava : EKONÓM. 1998. ISBN 80-225-0971-X
FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,
Fin Star 2016, ISSN 1339-5416, Október 2016

MEDVEĎ, J. - NEMEC, J. 2011. *Verejné financie*. 2011. Bratislava : Sprint. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.

MIRDALA, R. 2008. *Kapitoly zo svetových dejín peňazí, peňažníctva a bankovníctva*. Košice : Elfa, 2008. ISBN 978-80-8086-098-1.

NEUBAUEROVÁ, E. - ZUBALOVÁ, A. 2009. *Verejné financie – praktikum*. Bratislava : Ekonóm. 2009. s. 148, ISBN 978-80-225-2711-8.

PELIOVÁ, J. - VINCÚROVÁ, Z. 2006. *Základy teórie verejných financií*. Bratislava : Merkury. 2006. ISBN 80-89143-37-7.

PRUCHA, V. 1974. *Hospodárske dejiny Československa v 19. a 20. Století*. 1974. Praha: Svoboda. ISBN 80-7239-147-X.

SCHELLE, K. 2011. *Vývoj verejnej správy na území českých zemí a Slovenska*. Bratislava : Východoeurópska agentúra pre rozvoj n.o.. 2011. 369 s. ISBN 978-80-970836-0-1.

SLÁDEK, V.: *Základy socialistických financií*. 1985. Bratislava : ALFA.

STRECKOVÁ, Y. 1997. *Teorie veřejného sektoru*. Brno : ESF MU, 1997. ISBN, 80-2101-737-6.

Ostatné zdroje

Archív ČNB. Fond ŠBČS. *Zpráva o peněžní reformě a jejím vyúčtování*. ÚV KSČ, fond 02/5, zv. 64, bod 4

GOTTWALD, K. 1953. *Dopis celostátnímu sjezdu družstevníků ze 14. února 1953*. Praha : Státní nakladatelství politické literatury. 1955, Vybrané spisy, Zvázok 2, s. 513-515.

RAŠÍN, A. 1922. *Finanční a hospodářská politika československá do konce roku 1921*, Praha 1922, s. 86.

RAŠÍN, A. 1920. *Můj finanční plán*, Praha. 1920, s. 136.

Podíl ekonomických a právních věd na rozvoji veřejné správy a podnikání – III. Medzinárodní virtuální konference. 2007, EPI, s.r.o. Kunovice, Česká republika, 15. února, 2007

TÍKAL, S. 1957. *Statistická ročenka republiky Československé*. Praha : Orbis, 1957. s. 77.

Časopisecké zdroje

GRÚŇ, L.: História zdanenia a daní. In *Dane a účtovníctvo v praxi*. Bratislava : IURA EDITION . ISSN 1335-7034, 2001, č. 8.

VENCOVSKÝ, F. 1997. Menový vývoj v rokoch 1945-1989. In *Bankovníctví*. 1997, ISSN 1212-42. č. 13, s 19

ŠIROKÝ, V. 1953. Prejav na schôdzi Národného zhromaždenia dňa 30. mája 1953, in: *Rudé právo*. ISSN 0032-6569, ročník 33, č. 150, s. 2-3.

Elektronické zdroje

KUPEC, M. 2006. *Historie československých a českých státních rozpočtu od roku 1945 až do dneška*. [online] cit. 7. 4. 2014, dostupné na internete: <<http://www.cevro.cz/cs/193713-historie-ceskoslovenskych-ceskych-statnich-rozpocetu/>>

NEUPAUEROVA, Z. - VÁLEK, J. 2009. Historický vývoj daní ako hlavný zdroj financovania verejných potrieb na území Slovenska. In *Financie a riziko*. [CD-ROM]. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM. ISBN 978-80-225-2868-9

NOVOTNÝ, R., *Květnová měnová reforma byla připravenou pastí* [on-line] Praha [cit.: 12. 3. 2014], dostupné na internete: <<http://www.mesec.cz/clanky/proc-je-na-brezich-vypustene-prehrady-tolik-minci/>>

FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava,
Fin Star 2016, ISSN 1339-5416, Október 2016

SABOL, M. 2010. *Až na dno blahobytu (Hojnosť alebo chudoba slovenských rodín v Slovenskej republike 1939 – 1945)*. [online]. Bratislava : Ústav pamäti národa. [Cit. 3.3.2014] Dostupné na internete: <http://www.upn.gov.sk/publikacie_web/zbornik-zivot-v-SR-1939-45.pdf>

VENCOVSKÝ, F. 1993. Naše měnové reformy a odluky, in: *Finance a úvěr*. [online] Vol. 43, No. 9, [Cit. 18. 3. 2014] Dostupné na internete <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/2688_199309fv.pdf>

VENCOVSKÝ, F. 1994. Státní finance v historii Československa – období 1918 – 1947. IN *Finance a úvěr*. [online] Vol. 44. No. 8. [Cit. 18. 3. 2014] Dostupné na internete <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/2644_199408fv.pdf>

VENCOVSKÝ, F. 2003. *Vzestupy a propady Československé koruny*, Praha : OECONOMICA, s. 73. ISBN 80-245-0497-9. [Cit. 3.3.2014] Dostupné na internete: <<http://fpv.uniza.sk/orgpoz/platidla/Slovenska%20mena.html#kap1>>

Ing.Mgr.Peter Baláži, PhD. Ekonomická univerzita v Bratislave, Národohospodárska fakulta, Katedra Financíí, Dolnozemska 1/a, 852 35 Bratislava, Slovenská republika, e-mail: peter.balazi@gmail.com